

آنی

قربانی تاریخ

تاریخ نگاران شهر آنی را **کل جهان** یا **شهر بزرگ** قلمداد کرده اند (همان گونه که اصفهان را نصف جهان، نامزد کرده اند). این نامگذاری به خاطر مناظر، عمارت ها، کاخ ها، کلیساهای متعدد، پل ها و اماکن بسیار زیبای این شهر صورت گرفته است. آنی گرچه امروزه ویرانه ای بیش نیست لیکن هنوز هم روح زیبایی حیرت انگیز خود را حفظ کرده است. این شهر در ساحل غربی رودخانه آخوریان و بر روی منطقه ای مرتفع واقع می باشد و در فاصله سی کیلومتری جنوب غربی شهر گیومری ارمنستان در قلمرو ارمنستان غربی تحت اشغال ترکیه قرار دارد.

Անիի Մայր տաճարը:

کلیسای جامع آنی

داداشن) می باشد که توسط تیرداد معمار نامدار ارمنی ساخته شده است. تیرداد همان معماری است که گنبد کلیسای ایاصوفیه را در قسطنطنیه (که در اثر زلزله آسیب دیده بود) بازسازی و تعمیر کرد و تا امروز پا بر جا است. جزئیات این کلیسا از ساحل شرقی رود آخوریان از داخل خاک ارمنستان بخوبی بچشم می خورد. مدخل عمارت ها و کاخ های آنی بگونه ای زیبا تزئین شده بودند و بقایایی از آنها امروزه وجود دارند و چشمان بیننده را خیره می سازند. نقاشی های دیواری بر روی دیوارهای نیمه ویران کلیسای گریگور مقدس تا امروز باقی مانده است.

حدود چهار نوع رشته های صنعت و هنر در شهر آنی رونق داشته و پیشرفت کرد. از

جمله عمران و ساختمان سازی، فلزکاری، قالی بافی، پارچه بافی، نجاری، زرگری و غیره. آنی محل تلاقی جاده های اصلی تجارت بین المللی بود. بازرگانان ارمنی شهر آنی با کشورهای مختلف از جمله ایران،

بیزانس، سرزمینهای عربی، جنوب روسیه، هندوچین به داد و ستد و تجارت می پرداختند و کالاهای تولیدی صنعتگران آنی از نظر کیفیت عالی و هنر زیبای خود در سراسر گیتی شهره عام و خاص بود.

آنی غیر از مدارس عادی دارای مراکز آموزش عالی نیز بود و در آنها علوم پزشکی، علوم طبیعی، ریاضیات، فلسفه و غیره تدریس می شد.

ساختمان ها، عمارت ها، کلیساهای نیمه ویران شهر از ساحل شرقی رودخانه آخوریان بخوبی دیده می شوند، اینان نمونه ای از آثار معماری شگفت انگیز ارمنی در سده های میانه بشمار می روند.

آنی در سده های ۱۱-۱۰م. پایتخت ارمنستان بود. سلسله باگراتونی به سال ۹۶۱م. در بار ارمنستان را از قارص به آنی منتقل کرد و این شهر را پایتخت اعلام نمود. شهر توسط دو حصار مستحکم در برابر حملات اقوام وحشی مهاجر و دشمنان محافظت می شد. این دو حصار بنام سازندگانشان آشوتاشن و سمباتاشن نام داشتند. این برج و باروها امروزه عمدتاً ویران شده اند، با این حال بقایای آنها در مورد استحکام و عظمت اولیه آنها گواهی می دهند. اینها از سنگ های تراش خورده که روی آنها نوشته هایی نیز حکاکی شده ساخته شده اند. تصویر پلنگ دونده بعنوان سمبل

شهر آنی بر بالای دروازه اصلی شهر نقش بسته است.

شهر آنی دارای ۴۰ دروازه بود و هر دروازه نامی داشت. آنی فراز و نشیب های فراوانی در طول تاریخ پشت سر گذاشته است. در اوج رونق دارای یکصد هزار نفر

برج و باروهای شهر آنی

جمعیت بود. در فاصله بین سالهای ۱۰۲۰-۹۸۹ (زمان حکومت پادشاه گاگیک اول) این شهر در صلح و آرامش و در اوج ترقی و رونق قرار داشت. در این زمان کلیسای جامع، کلیسای گاگیکاشن و غیره بنا شدند. گراگوس گانزاکتسی تاریخ نگار نامی ارمنی شهر آنی را "شهر ۱۰۰۱ کلیسا" نامیده است. تاج و سرور کلیساها و معابد همانا کلیسای جامع (تیر

پلنگ دوان ، نشان شهر آنی

اهالی سابق آنی در مکان ها و اقامتگاه های جدید خود عمارت ها، مدارس و مراکز علمی و فرهنگی و تجاری خود را بر پا ساختند و مورد ستایش و احترام ملت های دیگر قرار گرفته و از شکوه و عظمت گذشته خود پاسداری نمودند.

آنی یکی از شهرهای بسیار مهم ارمنی در سده های میانه محسوب می شود و تاریخ و فرهنگ و شهرسازی آن مورد مطالعه کافی قرار گرفته است.

آنی الهام بخش ارمنیان از نظر احساسات ملی، فرهنگی و تاریخ بود و بسیاری از شاعران و نویسندگان در خلق آثار خود از گذشته پرشکوه شهر آنی الهام گرفته اند.

امروزه بقایای این شهر در اثر بی تفاوتی و اقدامات مغرضانه دولت غارتگر ترکیه بتدیج ویران تر می شود و دیری نخواهد گذشت که هیچ

اثری از شهر باقی نماند. در طی سالهای گذشته درخواست هایی

از سوی مجامع ارمنی و بین المللی برای بازسازی آثار باستانی و حداقل جلوگیری از تخریب شهر آنی به دولت ترکیه ارائه شده که متأسفانه هیچ یک مورد قبول آن واقع نشده است.

۱. گرمایک

آنی مرکز کتابت و ادب ارمنی محسوب می شد. کتاب های خطی نفیس شهر آنی که حاوی مینیاتورهای زیبا و جلدهای تزئین شده با عاج فیل و نقره و طلا می باشند اینک در کتابخانه نسخ خطی ماتناداران (بنام مسروپ ماشوتوس) در ایروان نگهداری می شوند. در سده های ۱۱-۱۰م. کتابخانه درباری در شهر آنی دایر بود.

شهر دارای مناطق صخره ای و غارهایی بود که بعنوان پادگان های نظامی و پناهگاه نیز مورد استفاده قرار می گرفتند. بخش اعظم غارها امروزه ویران می باشد.

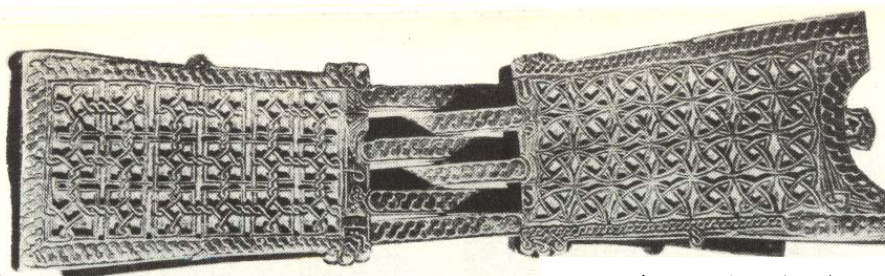
اهالی شهر علاقه زیادی به آن جا داشتند و برای آزادی و عظمت آن همواره مبارزه می کردند. در طول سده ها مختلف دشمنانی چون بیزانسی ها، ترکهای سلجوقی و مغولان به این شهر لشکرکشی کرده اند. واهرام پاهلاوونی در سال ۱۰۴۲م. به سپاه بیزانسی که بدانجا لشکرکشی کرده بود شکست سختی وارد کرد و گایگیک ۱۸ ساله را بر تخت پادشاهی نشاند. گایگیک دوم دو سال پس از تاجگذاری به سپاه بیزانس در پشت حصارهای آنی شکست سختی وارد و آنان را منهزم نمود. آریستاکس لاستیورتسی تاریخ نگار ارمنی نوشته است که ارمنستان در سالهای ۴۵-۱۰۴۲ سه بار لشکر بیزانس را شکست داد.

مجسمه گایگیک اول باکراتونی، شهر آنی

شهر آنی در طول حیات خود شکست ها و پیروزی های زیادی دیده در سده ۱۲م. شهر چندین بار دست به دست شده و در اثر لشکرکشی های تیمور لنگ در سده ۱۴ ویران گردید و

ساکنان آن اسیر یا کشته شدند. تنها صنعتگران از دم تیغ رد نمی شدند زیرا آنان مورد نیاز مغولان و تاتارها بودند. برخی از بازماندگان به گرجستان، کریمه، قسطنطنیه و دیگر جاها پناه بردند و شهر بتدریج خالی از سکنه شد.

کتابدان ، شهر

جامعه ارمنی ایران

زیارت سالانه تادئوس مقدس

امسال نیز چون سالهای گذشته کلیسای تادئوس مقدس (قره کلیسا) شاهد حضور هزاران زائر ارمنی و خارجی در روزهای ۴ تا ۶ مرداد ماه بود.

مراسم عید وارتاوار

ارمنیان تهران و سایر شهرها مراسم ویژه جشن باستانی وارتاوار (عید آبریزان) را در شهرها و فضاهای باز حومه شهرها برگزار کردند.

ایران

ورود همه کالاها از بازارچه های مرزی آزاد شد و ورود تمامی کالاها مجاز و مجاز مشروط از همه بازارچه های مرزی کشور آزاد شد. اداره کل مقررات صادرات و واردات وزارت بازرگانی با اعلام این مطلب افزود: ورود همه کالاها با لحاظ کردن مقررات صادرات و واردات و در صورت لزوم ضوابط بهداشتی، در چاچوب مقررات مربوط به بازارچه های مرزی، بلامانع است.

همچنین صادرات کالاهایی که صدور آنها از سپردن پیمان معاف است، از طریق بازارچه های مرزی، از تودیع هر گونه تعهد ارزی به گمرک و یا هر مرجع دیگر، مبنی بر بازگشت ارز یا کالای وارداتی معاف است. قبل از این تنها ۵۴ قلم کالا که در فهرست اقلام مجاز وارداتی از بازارچه های مرزی بودند از این طریق به کشور وارد می شد. به این ترتیب دفترهای گمرکی موجود در بازارچه های مرزی پرکارتر شده و حتی بعد از مدتی توانایی پاسخگویی به ارباب رجوع را نخواهند داشت که به نظر می رسد گمرک کل کشور باید در مورد تجهیز و تقویت این دفاتر به طور سریع اقدام کند.

ارمنستان

زمان تعمیق و تحکیم روابط

حسن روحانی دبیر شورای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران طی ملاقات با روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان اعلام نمود "سفر رسمی آتی روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان به ایران بی تردید نقطه عطف در روابط دو کشور خواهد بود". به گفته ایشان ایران با نگاهی جدید به قفقاز می نگرد و سفر هیئت ایرانی به سرپرستی ایشان گواه این امر می باشد.

روبرت کوچاریان با مثبت ارزیابی کردن سطح کنونی روابط ایران - ارمنستان یقین حاصل کرده است که سفر هیئت عالی رتبه گامی جدید برای توسعه آتی روابط دو جانبه خواهد بود. حسن روحانی درودهای محمد خاتمی رئیس جمهور ایران را به رئیس جمهور ارمنستان منتقل کرده است. دبیر شورای امنیت ملی جمهوری ارمنستان با اشاره به سطح بالای

روابط دو جانبه همزمان اشاره کرده است که هنوز نیروی بالقوه بزرگی وجود دارد که از آن استفاده نشده است. به گفته دبیر شورای امنیت ملی ایران "روابط تاریخی دو کشور و روابط میان دولتی اقتصادی بهترین سرمایه برای توسعه همکاریهای آتی می باشد." حسن روحانی نقش و جایگاه ارمنستان را در بستر امنیت و ثبات منطقه محوری محسوب کرده است ایشان با صحبت کردن در مورد شکل گیری محور شمال جنوب به ضرورت دربرگیری اجباری ارمنستان در روندها اشاره کرده است.

به گفته دبیر شورای امنیت ملی ایران "قفقاز امن و پیشرفته برای ما اصل است." روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان در سخنان خود گفته است حل مسائل مربوط به امنیت منطقه بدون شرکت ایران میسر نمی باشد.

حسن روحانی گفتگوی رؤسای جمهوری ارمنستان و آذربایجان را مثبت ارزیابی کرده و اشاره کرده است که ایران حاضر است کلیه تلاشهای خود را در راستای کمک به حل مسائل منطقه بکار بگیرد. رئیس جمهور ارمنستان به نوبه خود از موضع متوازن ایران در راستای حل مسالمت آمیز مسأله قره باغ استقبال نموده است. طرفین دورنمای همکاری های متقابل اقتصادی را مورد بررسی قرار داده اند. روبرت کوچاریان پیشنهاد کرده است تا با مقطعی گسترده به روابط اقتصادی بپردازند و توجه اصلی را به توسعه ساختارهای پایین دستی مبدول نمایند آنچه به عقیده وی کمکی جدید برای روابط اقتصادی خواهد بود. به گفته رئیس جمهور زمان آن فرا رسیده است تا از روابط تجاری به روابط اقتصادی و عمیق منتقل شویم. وی بویژه تأسیس مؤسسات مشترک و همچنین سرمایه گذاریهای متقابل را مهم ارزیابی کرده و اشاره کرده است که در این صورت می توان در مورد همکاری واقعی اقتصادی صحبت کرد. طرفین اهمیت خاصی به فعال شدن گفتگوی فرهنگی قائل شده اند. و به وجوه اشتراک فرهنگی و روابط دیرینه دوستی دو کشور اشاره کرده اند. ارمنستان ۱۷۰۰ مین سالگرد پذیرش دین مسیحیت را در سال ۲۰۰۱ تجلیل می کند و همزمان سال ۲۰۰۱ بعنوان سال گفتگوی تمدنها اعلام شده است طرفین لازم دانسته اند تا این فرصت را برای آشنا کردن مردم دو کشور با روابط و ارتباطات تاریخی یکدیگر استفاده نمایند.

هایستانی هانراپتوتیون ۲۷/۰۴/۸۰

مواضع ایران و ارمنستان در خصوص مسائل مهم مطابقت می کند

آندرانیک مارکاریان نخست وزیر ارمنستان هیئت جمهوری اسلامی ایران به ریاست حسن روحانی دبیر شورای عالی امنیت ایران را به حضور پذیرفت نخست وزیر با اشاره به همکاریهای اقتصادی، سیاسی فعال بین ارمنستان و ایران این همکاریها را از لحاظ ثبات، صلح و توسعه منطقه مهم ارزیابی نمود. به گفته آندرانیک مارکاریان سیاستی که ایران بعنوان همکار استراتژیکی در قبال ارمنستان اجرا می کند و در این شمار موضع بی طرف ایران در خصوص حل درگیری قره باغ و اجرای سیاست متوازن در منطقه با منافع کشور و مردم ما مطابقت دارد افزون بر این

مواضع دو کشور در خصوص مهمترین مسائل با هم مطابقت دارد.

نخست وزیر ارمنستان توسعه همکاری های همجواری مرزی بین استان سیونیک و آذربایجان شرقی را بعنوان حلقه مرتبط دو کشور مهم ارزیابی نمود. نخست وزیر سفر اخیر استاندار آذربایجان شرقی به جمهوری ارمنستان و ملاقات با مسئولین عالی رتبه کشور را نمونه ای بارز از تقرب این همکاریها عنوان نمود در این ملاقاتها احداث خط لوله گاز ایران - ارمنستان، احداث تونل کاجاران، بازگشایی بازارچه مغری، بهره برداری از جاده تبریز - مغری - ایروان - تفلیس، فعال کردن حیات اقتصادی در مناطق همجواری مرزی مهم ارزیابی شده است.

آندرانیک مارکاریان: "مرز ارمنستان - ایران راه دوستی و همکاری است نه راه تفکیک و این راه باید در حد امکان تحکیم یابد."

نخست وزیران تلاش برای همکاری شوراهای امنیت دو کشور استقبال نمود و حضور ایران مقتدر در منطقه را بعنوان یکی از ضمانتهای امنیت ارمنستان در منطقه محسوب نمود. آندرانیک مارکاریان فعالیت کمیسیون میان دولتی ارمنستان - ایران را مهم ارزیابی نمود و اشاره کرد که توسعه روابط دو جانبه می تواند اساسی مستحکم برای تحقق برنامه های مشترک از سوی ارمنستان بسوی اروپا و از طریق ایران بسوی آسیا باشد.

به عقیده حسن روحانی دبیر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، ایران و ارمنستان نیروی بالقوه بزرگتری برای همکاری دارند و این نیرو را باید به نفع حفظ امنیت خود و توسعه اقتصاد استفاده کنند. وی از تلاش نیروهای سیاسی و مقامات ارمنستان در راستای حفظ ثبات سیاسی داخلی استقبال نمود. آقای روحانی برنامه توسعه مغری را که از سوی دولت کنونی به تصویب رسیده و به تحقق می رسد مهم ارزیابی نمود و اهمیت خاصی به تقرب روابط مناطق همجواری مرزی قائل گردید.

دبیر شورای امنیت ملی ایران طی ملاقات با نخست وزیر ارمنستان چنین گفت: "ما مخالف کلیه آن برنامه ها و ابتکارهایی هستیم که ارمنستان را به انزوا خواهند برد. جمهوری ارمنستان در محور شمال - جنوب باید به نحو احسن از امکانات خود استفاده نماید و نقش خود را ترسیم نماید" دبیر شورای امنیت ملی در سخنان خود اضافه نمود که باتفاق دبیر شورای امنیت ملی ارمنستان تصمیم گرفته اند نشست دبیران شوراهای امنیت کشورهای منطقه را ترتیب دهند و در این نشست مسائل مربوط به منافع این کشورها بررسی خواهند شد و در محور این مسائل امنیت حفظ صلح، ثبات منطقه مطرح می باشد. آقای روحانی با اشاره کردن به نقش دربرگیری ایران در حل مسأله قره باغ، به ضرورت آن تأکید نمود و به موضع گروه مینسک اشاره نمود.

حسن روحانی از طرف کشور خود در رابطه با همکاری فعال در ساختارهای مختلف ارمنستان و کمک به یکدیگر ابراز آمادگی نمود.

اداره روابط عمومی و اجتماعی دولت ارمنستان، هایستانی هانراپتوتیون ۲۷/۰۴/۸۰

سخنان دبیر شورای امنیت ایران در خصوص نقش گروه مینسک

در گزارش منتشر شده از سوی خبرگزاری ایرنا آمده است که آقای حسن روحانی دبیر شورای امنیت ملی ایران هنگام ملاقات با آقای اسکاتیان وزیر امور خارجه جمهوری ارمنستان در باره نقش ناکام گروه مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا در روند حل و فصل قره باغ صحبت نموده است. بنا به خبرگزاری ایرنا آقای روحانی گفته است چنانچه گروه مینسک به پیشرفت دست پیدا نکند بایستی تاکتیک جدیدی برای حل و فصل تدوین شود. در گزارش منتشر شده از سوی خدمات مطبوعاتی وزارت امور خارجه ارمنستان گفته شده بود که وارطان اسکاتیان آخرین تحولات مربوط به حل و فصل وجزئیات مربوط به سفر گروه مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا را به آقای حسن روحانی ارائه کرده بود.

آراوت ۲۷/۴/۸۰

دبیر شورای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نزد گارگین دوم رهبر کل کلیسای ارمنیان ۱۶ ژوئیه گارگین دوم رهبر مذهبی ارمنیان هیئت جمهوری اسلامی ایران به سرپرستی حسن روحانی دبیر شورای امنیت ملی ایران را به همراهی روبین شوگریان معاون وزیر امور خارجه ارمنستان و سفرای دو کشور به حضور پذیرفت.

طی این ملاقات جاثلیق اعظم و میهمان ایرانی به نقش مهم دین و ضرورت روابط میان دینی بعنوان عامل انکارناپذیر شکل گیری صلح میان مردم و حکومتها و عشق و احترام متقابل اشاره نمودند. گارگین دوم اظهار نمود: "خوشحال هستیم که امروز روح تحمل ناپذیری از میان برداشته شده و بین ادیان گفتگو حاکم می باشد." وی خوشحالی خود را در رابطه با روابط مستحکم و دوستی تثبیت یافته میان دو کشور همسایه ابراز نموده و اشاره کرد بعنوان جاثلیق اعظم ارمنیان مساعدت خود را در راستای توسعه این روابط بعمل خواهد آورد. دکتر حسن روحانی نیز در رابطه با دوستی دو ملت ارمنی و ایرانی مطالبی ابراز داشته و به آزادیهای سیاسی و دینی ارمنیان ساکن در ایران استناد نمود. وی همزمان در رابطه با فعالیت مسجد کبود در ایروان ابراز خوشنودی نمود.

بخش اطلاع رسانی آستان قدس اجمیادین
هایستانی هانراپرتیون ۲۶/۴/۸۰

نتایج سفر دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران به ارمنستان

سفر آقای حسن روحانی دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران به ارمنستان نقطه عطفی در روابط دو کشور همسایه ایران و ارمنستان خواهد بود. بر کسی پوشیده نیست که روابط ایران و ارمنستان برای هر دو کشور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اهمیتی که چه از لحاظ سیاسی - اقتصادی و چه از دیدگاه امنیت ملی دو کشور غیر قابل انکار می باشد. طی دیدارها و قرارهایی که طی سفر آقای روحانی با مقامات دولتی ارمنستان انجام گرفته، می توان بار دیگر بر اهمیت این روابط یقین حاصل کرد. موضع گیری ایران در قبال مسئله

قره باغ خودیابانگر این مطلب است که ایران برخلاف نزدیکی دینی با آذربایجان، سیاستی را که ترکیه و آذربایجان دنبال می کنند، درک کرده و تصمیمات خود را بر پایه احساسات اتخاذ نمی کند، بلکه بر عکس، سیاست دوراندیشانه‌ای را در قبال سیاست پان ترکیستی ترکیه دنبال می کند. اگر نگاهی موشکافانه در این راستا به مسئله بیاندازیم، روشن می گردد که ارمنستان از لحاظ امنیت ملی برای ایران چه اهمیتی پیدا می کند و در همین چارچوب نیز اهمیت ایران برای امنیت ملی ارمنستان به چه میزان است. بنظر برخی محافل و مفسران سیاسی حد روابط دو کشور به نسبت پتانسیل موجود روابط بسیار پایین است. مسئله‌ای که بنظر برخی از طرف مقامات دو کشور ناشی نمی گردد، بلکه از بازی‌های پشت پرده سیاسی که عوامل دیگر در منطقه ایفا می کنند منتج می گردد. در هر حال اهمیت برنامه‌های در حال اجرای دو کشور بسیار زیاد است. برنامه احداث خط لوله گاز ایران به ارمنستان خود نه تنها از جنبه اقتصادی بلکه از جنبه سیاسی اهمیت پیدا می کند. در هر حال ایران وزنه تعادل برای ارمنستان است. تعادلی که برای ثبات منطقه بسیار پراهمیت می باشد.

رادیوی سراسری ارمنستان ۲۸/۴/۸۰

قصد دارند بدهی ارمنستان را ببخشند به گزارش رادیو آزادی، کلو شورت وزیر توسعه بین المللی انگلیس پیشنهاد کرده است که ۵ کشور اتحاد شوروی سابق در فهرست کشورهای در حال توسعه ای قرار گیرند که سازمانهای بین المللی قصد دارند بدهیهای آنها را ببخشند. بنوشته روزنامه "گاردین" چاپ لندن، این کشورها عبارتند از ارمنستان، گرجستان، قرقیزستان، مولداوی و تاجیکستان. کلو شورت گفته است که در اجلاس صندوق بین المللی پول و بانک جهانی که قرار است در پائیز امسال برگزار شود، بر پیشنهاد خود تاکید خواهد کرد. در حال حاضر ۴۱ کشور که عمدتاً از آفریقا و آمریکای لاتین هستند، در فهرست کشورهای می باشند که جامعه جهانی قصد دارد بدهیهای آنها را ببخشد.

نویان تاپان ۲۷/۴/۸۰

شرکت ارمنستان در نمایشگاه بین المللی بیروت ۲۸ شرکت و کارخانه صنایع کشاورزی ارمنستان در نمایشگاه بین المللی بیروت تحت عنوان "مواد غذایی و هتلا، خاورمیانه-۲۰۰۱" که از ۱۸ الی ۲۲ سپتامبر برگزار می شود، شرکت خواهند کرد. به گفته زاروهی داوتیان مسئول شعبه وزارت کشاورزی آمریکا در ایروان، ۱۵ شرکت از شرکتهای فوق الذکر از حمایتهای مالی و مادی وزارت کشاورزی آمریکا برخوردار می باشند و با کمک مالی این وزارتخانه در نمایشگاه بیروت شرکت خواهند کرد. کارخانجات "نویان" و "ساراداراپات" و غیره در زمره این شرکتهای می باشند. در این نمایشگاه شرکتهای ارمنی مساحتی به میزان ۱۲۰ متر مربع در اختیار خواهند داشت.

نویان تاپان ۲۷/۴/۸۰

اظهارات مفسر سیاسی و نماینده پارلمان فرانسه درخصوص مسئله قتل عام ارمنیان

پاتریک دوجیان مفسر سیاسی و نماینده پارلمان فرانسه ضمن مصاحبه با رادیو "آزادی" گفته است که بعد از شناسائی قتل عام ارمنیان در سال ۱۹۱۵ توسط فرانسه امروز تمام کوشش ما باید صرف شناسائی قتل عام توسط کنگره آمریکا گردد. وی اضافه کرده است که اسناد بسیار باارزشی از کمکها و حمایتهای آمریکائی‌ها و اخبار مخابره شده از طرف هنری مورگنتاو سفیر وقت آمریکا در دست است که ما باید از آنها استفاده کرده و به آمریکائی‌ها نشان دهیم که کاری را که هنری مورگنتاو شروع کرده است، ما باید با حمایتهای دوباره خود به پایان برسانیم. بنظر آقای دوجیان، آمریکائی‌ها نسبت به این جنایت فجیع و سرنوشت ارمنیان بی تفاوت نبوده و نیستند.

رادیوی سراسری ارمنستان ۲۸/۴/۸۰

دیدار رئیس جمهور با ورزشکاران وزنه بردار کشور

روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان ورزشکاران وزنه بردار کشور را که در بیست و نهمین دور مسابقات جهانی این رشته در شهر سالونیک یونان به موفقیتهای بزرگی دست یافته بودند، بحضور پذیرفت. گفتنی است که ورزشکاران ارمنی در پنج وزن این رشته ۵ مدال طلا، ۵ نقره و ۵ برنز کسب کرده‌اند. رئیس جمهور ضمن تبریک این دستاورد بزرگ اظهار امیدواری کرد که این افتخار باعث تشویق جوانان برای روی آوردن به ورزش وزنه برداری گردد. در پایان این دیدار آگنس میرزویان رئیس فدراسیون وزنه برداری کشور جام طلای مسابقات را بعنوان تشکر و قدردانی از حمایتهای رئیس جمهور به روبرت کوچاریان تقدیم نمود.

رادیوی سراسری ارمنستان ۲۷/۴/۸۰

انعقاد یادداشت تفاهم بین استان سیونیک ارمنستان و استان آذربایجان شرقی ایران

در نتیجه همکاری استان سیونیک و استان آذربایجان شرقی شماری از مسائل اساسی استان حل شده اند. مهمترین امر مسأله بازگشایی بازارچه مغری بود آنچه اهمیت استراتژیکی برای استان و ارمنستان دارد. بر اساس امضای دو یادداشت تفاهم بین طرفین تحرکاتی در تقویت عرصه صنایع به انتظار می رود. خط تولید کارخانه برش سنگ سیسیان و واحد تولیدی بافندگی "زانگور" گوریس راه اندازی خواهد شد.

از ایران محموله سوخت دیزلی و کود شیمیایی وارد استان شده و به قیمتهای بسیار نازل بین روستائیان توزیع شده است. اخیراً هیئتی از استانداری آذربایجان شرقی به ریاست یحیی محمدزاده استاندار آذربایجان شرقی به منظور انعقاد یادداشت تفاهم جدید در استان سیونیک بسر می برد. هیئت با آشنا شدن با جوامع شهری از شهر سیسیان نیز بازدید نمود و در آنجا یادداشت تفاهم متشکل از ۱۸ بند به امضا رسید. استاندار آذربایجان با جمع بندی نتایج سفر اشاره نمود طرف ایرانی در راستای تحکیم بیشتر همکاری با استان سیونیک از هیچ تلاشی دریغ نخواهد ورزید. و با اظهارات ادیک بارسغیان استاندار استان سیونیک مفاد یادداشت تفاهم امکانی فراهم خواهد ساخت تا ۱۰۰۰ محل کار جدید در استان گشایش یابد.

اهمیت و مقاصد شکل گیری " کمیسیون آشتی

ارمنی - ترک " در گزارش دفتر کنگره ارمنی آمریکا در ۱۰ ژوئیه چنین آمده است که در ژنو " کمیسیون صلح ارمنی - ترک ، آنهم در سطح بالا شکل گرفته است . گزارش فوق غیر منتظره بود . روزنامه " آژگ " بر این موضوع منعکس گردید و مقاله ای تحت عنوان " کمیسویی تحت عنوان " کمیسیون آشتی ارمنی - ترکی " را منتشر نمود ، حتی در این مقاله به عناوین شرکت کنندگان در کمیسیون نیز اشاره نموده است . روزنامه پرگیر مقاله ای تحت عنوان " ماجراجویی خطرناک " منتشر نمود که نه فقط بر شکل گیری کمیسیون بلکه بر مقاله ترجمه شده دو گلاس فرانتس خبرنگار " نیویورک تایمز " استامبول مبنی بر اینکه " کمیسیون شکل گرفته غیر رسمی و به جهت ضعیف تر نمودن دشمنی ارمنی - ترک شکل گرفته است " ، نیز منعکس گردید .

با آشنا شدن با محتوای مقاله فرانتس ، می توان گفت که گزارش فوق الذکر کنگره ارمنی آمریکا پیرامون ایجاد " کمیسیون آشتی ارمنی - ترکی " نیز جنبه غیر منتظره ای پیدا کرد . گزارش و مقاله یکدیگر را تکمیل می کنند که نتیجه بین المللی زشتی در بر دارد . اما در مورد مقاصدی که باعث شکل گیری کمیسیون گشته می توان گفت که آن به علاقمندی واشنگتن به : " حل درگیری قره باغ و سازش یکطرفه ارمنستان " ، تحمیل دیدگاه های آمریکا در " مسئله قره باغ " ، " دیدگاه اسرائیلی - ترکی در خصوص قتل عام ارمنیان " بستگی دارد .

قابل ذکر است که سخنان اژدم سانبرک سفیر سابق ترکیه در لندن که یکی از اعضای بنیانگذار می باشد از نظر ضرورت ایجاد " کمیسیون آشتی ارمنی - ترکی " مبنی بر اینکه : " هدف نه به جهت پیدا نمودن حقیقت بلکه به پاس گشایش افقهای جدید و عمیق تر نمودن تفاهات می باشد " نیز جالب است . ناخود آگاه این سؤال پیش می آید که : " چگونه ؟ " . وزارت امور خارجه ترکیه در ۱۳ نوامبر به این سؤال چنین پاسخ داد : " آشتی نمودن با تاریخ و رد سیاست خصمانه نسبت به همسایگان " .

اگر فراهوانی های وزارت امور خارجه ترکیه را با سخنان سانبرک مقایسه نمائیم خواهیم دید که " عمیق تر نمودن تفاهات " به نشانه آن است که در انکار نمودن قتل عام ارمنیان به ترکها کمک و مساعدت نشان می دهیم . پس علت آنکه آنها افرادی را عضو کمیسیون می کنند که اصل و نسب آنها ارمنی می باشد اتفاقی نیست ، آنها این افراد را برای پذیرفتن پیشنهادهای آماده می کنند .

قابل ذکر است که آلكساندر آرزومانیان وزیر امور خارجه سابق جمهوری ارمنستان که در حال حاضر رئیس حزب ه.ه.ش می باشد و داویت هوانیسیان سفیر سابق ارمنستان در سوریه نیز از اعضای ه.ه. است را خوب می شناسیم اما وان گریگوریان رئیس شورای مدیران کنگره ارمنی که مجدداً عضو کمیسیون است ، را از سال ۱۹۹۱ که طرح تاریک " آلتونی " در گردش بود ، بیاد داریم .

این مورد نیز جالب است : در گزارش کنگره ارمنی آمریکا چنین آمده است که اعضاء کمیسیون باید از نمایندگان سازمانهای اجتماعی باشند اما همانطور که می دانیم اعضاء کمیسیون هیچ ربطی به سازمانهای اجتماعی ندارند زیرا حزب ه.ه.ش یک سازمان سیاسی است و سادی ارگیوونچ نیز ژنرال بازنشسته نیروهای مسلح می باشد . قابل ذکر است که در اینجا موضوع آن نیست که افراد فوق عضو کمیسیون می باشند بلکه موضوع آن است که زیر سایه کمیسیون اجتماعی ، کمیسیون سیاسی شکل می گیرد .

دگلاس فرنست خبرنگار " نیویورک تایمز " چنین می نویسد : چند ماه است که فعالیت های مربوط به شکل گیری کمیسیون آغاز شده است . چنان به نظر می رسد که اعضاء کمیسیون شکل نگرفته بطور مخفی با یکدیگر ملاقات داشته اند . در هر صورت آنها در ۹ ژوئیه در ژنو پیرامون شکل گیری کمیسیون فوق الذکر ، صحبت داشته اند .

اندیلتز ترکمن وزیر امور خارجه سابق ترکیه که یکی از بنیانگذاران کمیسیون می باشد به استامبول برگشته است . نشریه " زرکالو " در شماره ۱۲ ژوئیه در این خصوص چنین می نویسد که : ایلتر ترکمن در فرودگاه مصاحبه مطبوعاتی داده و اشاره به این موضوع نموده است که : " تماسهای متعددی بین ارمنیان و ترکها انجام شده است . این تماسها پدیده بی نظیری می باشند زیرا گروهی شکل گرفت که اعضاء آن برای تبادل افکار به یکدیگر عادت کرده بودند .

ایلتر ترکمن با اظهار خرسندی چنین گفته است که : در ترکیه نسبت به شکل گیری کمیسیون نظر مثبتی دارند ، پس می توان نتیجه گیری نمود که : " شکل گیری چنین کمیسویی انتظار می رفت . در هر صورت برخورد طرفین نسبت به قتل عام هنوز تغییر نیافته و به حالت سابق باقی مانده است . ما در نظر داریم این مسئله را از طریق مذاکرات حل نمائیم " .

ترکمن در پایان سخنان خویش اشاره نموده است که : ارمنیان فرانس نسبت به شکل گیری کمیسیون نظر مثبتی ندارند . در نظر داریم مذاکرات بعدی در استامبول سپس در ایروان برگزار نمائیم . در هر صورت برای بار دیگر ثابت شد که ترکها در نظر دارند مسئله قتل عام را از طریق مذاکرات حل نمایند پس علاقمندی آمریکا جهت " شکل گیری کمیسیون آشتی ارمنی - ارمنی " از علاقمندی های ترکیه سرچشمه می گیرد .

آژگ ۲۳/۰۴/۱۰

در خصوص توافقات حاصله میان سران کشورهای ارمنستان و آذربایجان در خصوص هویت قره باغ نشریه " واشنگتن پست " چنین می نویسد : " سران دو کشور ارمنستان و آذربایجان پیرامون توافقنامه صلح بویژه در مورد مسئله حساس سیاسی چون هویت قره باغ ، به میزان ۸۰٪ به توافق رسیده اند . نشریه چنین ادامه می دهد : " خبرگزاری " مدیا ماکس " با استناد به اظهارات میانجیگران اعلام نموده است : " طرفین هنوز نمی توانند پیرامون چند مسئله مورد بحث به توافق برسند " . نشریه " واشنگتن پست " به سخنان وارتان اسکانیان وزیر امور خارجه ارمنستان

مبنی بر اینکه در اوایل سال آینده در ارمنستان و آذربایجان تبلیغات ریاست جمهوری آغاز خواهد شد و همین امر باعث بوجود آمدن موانعی برای انعقاد نهائی صلح خواهد گردید ، اشاره نموده است .

ویاچسلاف تروبنیکوف معاون وزیر امور خارجه روسیه اعلام نموده است چنانچه سران دو کشور ارمنستان و آذربایجان پیشنهاد خویش را پیرامون ملاقات ارائه نمایند ، روسیه برای ترتیب دادن ملاقات غیر رسمی آنان در چارچوب اجلاس CIS در سوچی کمک خواهد نمود . بر اساس گفته های وی روسای گروه مینسک امکان برگزاری ملاقات را از دستور کار خارج نمی سازند اما همزمان بر این نظر می باشند که ملاقات باید نتیجه مشخصی در بر داشته باشد .

شبکه سراسری تلویزیون ارمنستان ۲۵/۰۴/۱۰

سفر آتی روبرت کوچاریان به ایران روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان پاییز آینده طی یک سفر رسمی از جمهوری اسلامی ایران دیدار خواهد کرد . آقای کوچاریان ضمن بحضور پذیرفتن یحیی محمدزاده استاندار آذربایجان شرقی ایران از تشکیل شرکتهایی با سرمایه مشترک میان ارمنستان و ایران ابراز خشنودی نمود . استاندار آذربایجان شرقی تاکنون چند پروژه مشترک با استانهای مرزی ارمنستان و شرکت دخانیات " گرانند توپاکو " اجرا نموده است . محمد فرهاد کلینی سفیر جمهوری اسلامی ایران که در دیدار رئیس جمهور ارمنستان با استاندار آذربایجان حضور داشت ، اعلام نمود که کشور متبوعش آماده است تا پاییز آینده بطور رسمی پذیرای رئیس جمهور ارمنستان گردد . روبرت کوچاریان اعلام داشته است که روابط تجاری دو کشور باید ارتقاء یافته و بسمت همکاری اقتصادی و و پایه ریزی تولیدات مشترک برسد . ارمنستان و ایران در نظر دارند خط لوله گاز ، نیروگاه آبی بر روی رودخانه ارس و تونل جنوب ارمنستان (کاجاران) را بطور مشترک احداث نمایند .

بخش فارسی رادیوی سراسری ارمنستان ۲۵/۰۴/۱۰

روسیه عامل قره باغ را مهم ارزیابی می کند همانگونه که انتظار می رفت سفر ادواری گروه مینسک به منطقه با ارائه پیشنهادهای جدید خطاب به طرفین درگیر ارتباطی ندارد . ویاچسلاو درونیکوف معاون وزیر امور خارجه روسیه ، کری کاوانو نماینده آمریکا در گروه مینسک و وارطان اسکانیان وزیر امور خارجه ارمنستان در تفسیرهای کوتاه خود اظهار داشتند که صحبت در مورد مشخص نمودن مواضع طرفین پیرامون شماری از اصول توافقنامه آتی می باشد معاون وزیر امور خارجه روسیه خصوصاً اشاره کرده است " بعد از کی وست عدم توافقات مشخصی وجود داشته است و مسأله ما آن است در هر کجا که امکان پذیر باشد وجوه اشتراک کلی بیابیم خصوصاً پیرامون آن نکاتی که نظریات روسای جمهوری در خصوص آن کاملاً مخالف می باشد و این امر نظریات روسای جمهوری را با هم نزدیک تر خواهد ساخت . به گفته کری کاوانو برنامه جدیدی وجود ندارد " پیشنهادهای کی وست و پاریس در واقع صیقل خواهند یافت . به انتظار می رود که اصول مشخصی از

حل درگیری قره باغ نو طرح و مورد بازننگری قرار بگیرند، این امکانی فراهم خواهد ساخت تا روند حل درگیری تسریع یابد. "دیپلمات آمریکایی به اطلاع رساند که با توجه به تغییرات ممکن اصول اساسی پاریس در حال حاضر بدون هر نوع تغییر باقی خواهند ماند. به گفته وی هر چقدر حل درگیری به اتمام خود نزدیک می شود به همان اندازه مسأله پیچیده تر می شود و اما حل جامع نیاز به بررسی های مکمل دارد. وارتان اسکاتیان وزیر امور خارجه ارمنستان پیش بینی هفته نامه ایروونک را تأیید نمود "در بسیاری از عناصر می تواند پیشنهادهای جدیدی وجود داشته باشد ولی صحبت به اصول اساسی مربوط نمی شود."

وزیر به اطلاع رساند که طرف ارمنی "آن سندی را که گروه مینسک سعی می کند چارچوب اصول پاریس را تغییر ندهد" را مثبت ارزیابی می کند و ابراز امیدواری کرد که "آذربایجان موافقت خواهد کرد تا روند در مسیر همین اصول برگردانده شود." تنها مورد تازه ای که در سفر رؤسای مشترک گروه مینسک مشاهده شد آن است که معاون وزیر امور خارجه روسیه بر خلاف همکاران آمریکایی و فرانسوی خود عامل قره باغ را مهم ارزیابی نمود و اشاره کرد که هرگونه راهکار حل درگیری حتماً باید همه طرفین را مد نظر بگیرد در وهله اول موضع "مردم قره باغ". دیپلمات روس خصوصاً در این خصوص چنین گفت "ما مایل نیستیم افرادی که در اینجا زندگی می کنند فکر کنند که میانجیگران به اصطلاح سعی می کنند تصمیمات خود را تحمیل نمایند."

معاون وزیر امور خارجه روسیه در حقیقت به شرکت کامل طرف قره باغی در مذاکرات آتی و احیای دعای ارضی قره باغ اشاره می کند. اهمیت دادن به "موضع مردم قره باغ" از سوی دیپلماسی روسیه تحت روشنائی ملاقات غوکاسیان - گنادی سلزنیوف در ایروان منطقی به نظر می رسد. بر اساس اطلاعات رسیده در رابطه با شماری از نکات توافقنامه آتی حل درگیری اختلاف نظرهایی نه تنها بین آذربایجان و ارمنستان بلکه بین ارمنستان و قره باغ مشاهده می شوند. بر اساس همین اطلاعات رؤسای مشترک گروه مینسک در استپاناکرت به این واقعیت اشاره کرده اند که پس از آن ۱۱ ژوئیه غوکاسیان عازم ایروان شد تا اختلافات موجود با ایروان را با روبرت کوچاریان هموار نماید. و اما در آن مورد که این ملاقات چه نتایجی داشته است هنوز چیزی مشخص نیست. در هر حال بر اساس همین اطلاعات اعضای دولت مستقل قره باغ دو ماه است به علت کاهش میزان وام میان دولتی از سوی ارمنستان، دستمزد دریافت نمی کنند.

طی سفر رؤسای مشترک گروه مینسک نگرانی میانجیگران در خصوص اعلامیه های رزمی و انتقام جویی در دو جمهوری شایان ذکر بود. دیپلماتهای روس، آمریکایی و فرانسوی آن نیروهای سیاسی را که با اعلامیه های خودموجب بی ثباتی شکننده منطقه می گردند و مانع روند حل درگیری می شوند را محکوم کرده اند.

با همه این احوالات ملاقاتی که ۱۲ ژوئیه با علی اف صورت پذیرفته بود و رئیس جمهور آذربایجان به زبان تهدید صحبت کرده بود. به گفته روباه پیر،

مردم آذری شب خود را با یک آرزو روشن می کنند شروع جنگ با ارمنیان و مثل سابق دریافت اجساد ۲۰ هزار کشته. به گفته علی اف اگر روند مذاکرات زیاد به طول انجامد "مردم می توانند تقاضا کنند که آن کنار گذاشته شود و عملیات نظامی شروع شود." و اما علی اف نخواهد توانست "مردم را مهار" سازد. آشکار است که با این راهکار ابتدایی علی اف سعی می کند به روند مذاکرات تسریع بخشد. مسأله در آن است که سن رئیس جمهور آذربایجان مسأله انتقال حکومت را مطرح می سازد. طبعاً علی اف درک می کند که در صورت وجود درگیری قره باغ انتقال حکومت به فرزند خود سخت خواهد بود. و حتی اگر الهام علی اف رئیس جمهور آذربایجان گردد اداره کشور برای وی دشوار خواهد بود زیرا اپوزیسیون در وهله اول مسأله قره باغ را مورد سوء استفاده قرار می دهد. از این لحاظ ارمنیان نیازی به عجله کردن ندارند و اما آنچه به جنگ مربوط می شود آن تنها در صورت کسب توافق متقابل کامل روسیه و آمریکا پیرامون "تقسیمات" منطقه مجدداً آغاز خواهد شد و آن وقتی است که می توان مسأله را توسط ابقردهتها بر سر یکی از طرفینی که برنامه به توافق رسیده حل قره باغ را نمی پذیرد "شکست". آذربایجان بطور مستقل وارد جنگ نخواهد شد. اولاً در اطراف خط جبهه حدود ۲ میلیون جمعیت آذری وجود دارد که می توانند قدرت توپخانه ارمنی را بچشد و اردوگاههای آوارگان را تکمیل نماید. و دوم در صورت برتری نظامی "آنچه در واقعیت امر وجود ندارد" آذربایجان نخواهد توانست قره باغ را بدون تخلیه ارمنیان اشغال کند یا به تعریفی دیگر قتل عام نماید آنچه جامع بین الملل در قرن ۲۱ چنین اجازه ای نخواهد داد. بدین صورت تهدیدهای نظامی آذربایجان که بیشتر جنبه تئاتر دارد را هیچکس جدی نمی پذیرد و اما خواستهای پیرامون شوشی وقاحت می باشد.

با توجه به آنکه روسای مشترک تأکیدات علی اف را پیرامون عامل زمان مهم ارزیابی کرده اند با همه این حال موعدهای ملاقات ژنو هنوز مشخص نمی باشد زیرا مسأله "برگزاری ملاقات برای ملاقات" مطرح می باشد. بدین صورت می توان قضاوت کرد که این سفر هیچگونه پیشرفت محسوسی به ثبت نرساند ولی رؤسای مشترک در آینده از ۲۰ - ۲۳ جولای با هم ملاقات خواهند کرد احتمالاً وقتیکه وظایف آتی آنها بررسی خواهند کرد.

ایروونک ۱۰/۰۴/۲۲

ارمنستان دیپلمات خود را به استانبول می فرستد

طبق گزارش رسانه های خبری گروهی ترکیه، ارمنستان برای کار در دفتر کل سازمان همکاری اقتصادی دریای سیاه دیپلمات خود را به استانبول ارسال می کند. این دیپلمات آرسن آواکیان رئیس بخش ترکیه وزارت امور خارجه ارمنستان خواهد بود. رسانه های خبری گروهی ترکیه این انتصاب آتی را بعنوان اولین قدم در راستای از سرگیری تماسهای دیپلماتیک بین ارمنستان و ترکیه ارزیابی کرده اند.

"خو" تأکید می کند که همکاری اقتصادی دریای سیاه یک سازمان بین المللی است و آواکیان ارمنستان را نه در ترکیه بلکه در این سازمان معرفی خواهد

کرد. ضمناً این واقعتی که اولین دیپلمات این درجه به ترکیه خواهد رفت باعث هشجاری نمایندگان رسانه های خبری گروهی ترکیه شد. از نمایندگان دولت ترکیه خواهش کردیم تا گزارشات رسانه های خبری ترکیه را تفسیر نمایند. آنها به نوبه خود می گویند که همکاری اقتصادی دریای سیاه یک سازمان بین المللی است و ارمنستان عضو آن می باشد. بهمین دلیل ایروان حق دارد دیپلمات خود را به آنجا بفرستد. این اقدام بهیچ وجه بدان معنا نیست که بین ارمنستان و ترکیه روابط دیپلماتیک برقرار می شوند.

گولوس آرمینی ۱۰/۰۴/۲۲

استقبال کولین پائول

کولین پائول وزیر امور خارجه ایالات متحده آمریکا طی تماس با محافل دیپلماسی از ایجاد کمیسیون آشتی ارمنی- ترک استقبال کرده است. مقامات جمهوری ارمنستان فعلاً هیچ گونه انعکاسی نسبت به ایجاد کمیسیون نشان نداده اند، گرچه قابل درک است که وزارت امور خارجه نیز در سطح مشاور وزیر در شکل گیری آن شرکت داشته است.

هایکان اماناک ۱۰/۰۴/۲۲

وزیر صنایع و بازرگانی ارمنستان استاندار آذربایجان شرقی ایران و هیئت همراه را بحضور پذیرفت در روز ۱۱ ژوئیه (بیستم تیرماه) گارن جشماریدیان وزیر صنایع و بازرگانی جمهوری ارمنستان یحیی محمد زاده استاندار آذربایجان شرقی جمهوری اسلامی ایران و هیئت همراه را بمنظور بررسی امکانات گسترش همکاریها بحضور پذیرفته است.. آقای جشماریدیان ضمن خیر مقدم به مهمانان از پیشرفت قابل مشاهده در روابط تجاری-اقتصادی ارمنستان-ایران ابراز رضایت نموده و اظهار امیدواری نموده که چنین ملاقاتهایی مشوق توسعه آتی این روابط خواهند بود.

بنا به گفته آقای جشماریدیان در نتیجه تماسهای بعمل آمده فی مابین دست اندر کاران اولویت های مورد علاقه طرفین یعنی صنایع معدنی، صنایع شیمیایی و سبک و جهانگردی ترسیم شده اند.

امروزه در ارمنستان ۴۱۶ مؤسسه با شرکت سرمایه ایرانی بکار مشغول است لیکن بنا به عقیده آقای جشماریدیان کماکان شرکت مؤسسات ایرانی در برنامه های خصوصی سازی مؤسسات صنعتی ارمنستان دارای امکانات بزرگی است.

مسئله تعیین سهمیه برای کالاهای صادر شونده از ارمنستان به ایران نیز پایان مراحل حل خود را بدست میآورد.

در جریان ملاقات بعمل آمده یحیی محمد زاده استاندار استان آذربایجان شرقی ایران توافق های بدست آمده از سوی هیئت را مطرح نمود. بویژه تولید قطعات ماشین آلات در مؤسسه صنعتی "گاما" شهر گوریس پیش بینی میشود. دست اندرکاران آذربایجان شرقی با کارخانجات سنگبری سیسیان و قاپان و همچنین برخی مؤسسات صنعتی استان سیونیک همکاری خواهند داشت. توافق مربوط به خرید کنسرتاره مس از ارمنستان بدست آورده شده است. با کمک طرف ایرانی کارخانه تریکوی سیسیان

بازگشائی شده است. طرح مربوط به سازماندهی تولید مشترک صابون و نوشابه در ایروان و اما دخانیات و لامپ در تبریز آماده است.

طرفین امکانات همکاری "تائیری" و پتروشیمی تبریز را مورد بررسی قرار داده اند. (دولت ایران ۶ میلیارد دلار آمریکائی را برای توسعه صنایع پتروشیمی کشور اختصاص داده است که خود عرصه وسیع همکاری را در محدوده شیمیائی بوجود میآورد.) برای این موارد و همچنین بررسی سایر مسائل از بابت همکاری و تبادل اطلاعات تصمیم به ایجاد گروه کارشناسی مشترک گرفته شده است. پیشنهادی دال بر ایجاد اتاق بازرگانی-صنایع مشترک و انجمن دست اندر کاران و تولید کنندگان دو طرف بعمل آمده است.

بعنوان حسن روابط دوستانه ارمنستان-ایران یک غرفه رایگان در نمایشگاه بین المللی برگزار شونده در تبریز از ۱۲-۱۹ ماه اوت (۲۱-۲۸ مردادماه) سال جاری به طرف ارمنی اختصاص خواهد یافت.

خدمات مطبوعاتی وزارت صنایع و بازرگانی،
هایستاتی هانراپوتیون ۱۰/۰۴/۲۲

توافقاتی مشخص درخصوص همکاریهای ارمنستان - ایران

کارن چشماریتیان وزیر صنایع و بازرگانی جمهوری ارمنستان طی ملاقات با آقای یحیی محمد زاده استاندار آذربایجان شرقی جمهوری اسلامی ایران اعلام نموده است: "همکاریهای ارمنی - ایرانی در زمینه های صنایع معدنی، صنایع سبک، صنایع شیمیائی و جهانگردی به ثبت رسیده است."

هیئتی که بریاست آقای یحیی محمدزاده استاندار آذربایجان شرقی به جمهوری ارمنستان سفر نموده بود توافقاتی پیرامون آغاز همکاری با شرکت "گاما" گوریس پیرامون تولید مشترک ابزار ماشین، شرکت سنگ بری سیسیان، فعالیت مجدد کارخانه تریکوتاژسیسیان، کارخانه صابون و نوشابه در ایروان، تولید مشترک سیگار و لامپ در تبریز، خرید کنستانتنه مس از ارمنستان بدست آمده است. در ضمن مسئله همکاری کارخانه نائیری و مجتمع پتروشیمی تبریز نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

با هدف مطالعه مسائل بررسی شده در آینده و تبادل اطلاعات، گروه کارشناسان مشترک شکل گرفته است. در ضمن طرف ایرانی به نشانه دوستی، در نظر دارد در نمایشگاه بین المللی که در ۱۹-۱۲ اوت در تبریز برگزار خواهد گردید، غرفه ها را بطور رایگان در اختیار طرف ارمنی قرارداد.

آزگ، ۱۰/۰۴/۲۲

امید برای صادرات

موضوع دستیابی به توافق پیرامون صادرات کالاهای تولید شده در ارمنستان طبق سهمیه های منظور شده به زودی به ثمر خواهد رسید. در وزارت صنایع و بازرگانی ارمنستان طی ملاقاتی که با هیئت ایرانی در ایروان صورت گرفت نیز این مسئله بررسی شده بود.

امروزه در ارمنستان ۴۱۶ مؤسسه با سرمایه ایرانی در حال فعالیتند، ولیکن درخصوص مشارکت آنان در برنامه های خصوصی سازی مؤسسات صنعتی کشورمان باید پیشرفتهای صورت گیرد. در نظر است که

شماری از مؤسسات شهرهای گوریس، سیسیان و قاپان فعالیتشان را مجدداً از سر گیرند، تاکنون کارخانه بانفدگی (تریکوتاژ) سیسیان با حمایت و مساعدت طرف ایرانی مجدداً آغاز بکار نموده است.

آرمن پرس، ژاماناک ۱۰/۰۴/۲۲

مسأله مغری "مرد"، درود بر مسأله شوشی درحالی که محافل سیاسی - اقتصادی ارمنستان سعی می کردند در سطح قضاوتهای احتمالی روشن سازند که منظور از اصول پاریس که از سوی مقامات ارمنستان پذیرفته می شود ولی از سوی مقامات آذربایجان رد می گردد چیست، رؤسای مشترک گروه مینسک که طی سفری به منطقه آمده اند اعلام کردند که این اصول مورد بازنگری قرار گرفته اند. در دوره اخیر دیپلماتهای غربی بعنوان عنصر راهکار سازش متقابل مسئله تسلیم نمودن شوشی به طرف آذری را مطرح کرده اند. صحبت در این خصوص آنقدر غیر جدی به نظر رسید که از سوی محافل سیاسی ارمنستان خارج از بستر بررسی های جدی و بعنوان نظر ذهنی شخصیتهای غرب قلمداد گشت. ولی بعد از کمی تمرکز بر روی این مسأله روشن می شود این مسأله که از ارزش محوری برخوردار است بدون هدف جدی و بطور تصادفی نمی توانست مطرح شود.

و بطور کلی بعید نیست که با گفتن انحراف از "اصول پاریس" در وهله اول باید ایده علی اف آشفتنه حال تسلیم شوشی به آذربایجان قلمداد نمود. البته اگر این خود کامنگی های بی معنا از سوی رؤسای مشترک گروه مینسک OSCE رد می شد این ایده غیر قابل قبول می توانست از سوی مقامات و محافل سیاسی مورد بررسی قرارنگیرد. در حالیکه میانجیگران سعی می کنند هر گونه درخواست مصرانه راتا تأمین نمایند جدا از آنکه این درخواست تا چه حد قابل اجرا می باشد از این لحاظ بعید نیست که رؤسای مشترک گروه مینسک که در حال حاضر در منطقه بسر می برند سعی کنند طرف ارمنی را قانع کنند تا اجازه داده شود جامعه آذری در شوشی مستقر شود و به این جامعه هویت داده شود.

اگر شواهد طرف آذری اسکان دادن شوشی با آذربایجان می باشد لذا طرف ارمنی طبعاً باید مسأله شاهومیان، گداشن، ماردوناشن را که ارمنی نشین بوده اند و اکنون از ارمنیان تخلیه شده اند و تحت اشغال آذربایجان می باشند را مطرح نماید. اگر واقعاً مطرح شدن مشکلات ادواری در روند مذاکرات با مسأله شوشی مربوط می باشد لذا بطور مطلق می توان گفت که علی اف تاکتیک پیچیده کردن ساختگی و در بن بست قرار دادن روند مذاکرات را در پیش گرفته است. حتی می توان تأکید کرد که مسأله شوشی برای رئیس جمهور آذربایجان بهانه ای بود تا اصول پاریس بطور نهایی مدفون گردد.

یک مورد مهم دیگر اگر مذاکرات پنهانی هستند لذا مطرح کردن مسأله شوشی را می توان بعنوان نشن اطلاع رسانی محسوب کرد و این امر نمی توانست تصادفی باشد افزون بر این این کار عمدی انجام گرفته است تا بتوانند بازتابهای سیاسی اجتماعی را مشاهده نمایند. همانطوری که مشاهده می گردد غرب علاقمند آن نیست که این موضوع می تواند

موجب سوء بهره برداری های سیاسی در ارمنستان شود برای مثال مسأله تبادل مغری که حتی بعد از از میان برداشته شدن این موضوع هنوز موجب تحریک شدن احساسات سیاسی می گردد.

ژاماناک ۱۰/۰۴/۲۱

نتایج اجلاس پاریس درخصوص کمکهای اعطایی به ارمنستان

کشورها و سازمانهای اهدا کننده بانک جهانی میزان کمک مالی اختصاصی به ارمنستان از سال ۲۰۰۱ لغایت ۲۰۰۳ را مشخص کرده اند. در پاریس در پایان ملاقات بانک جهانی و هیئت دولت کشورمان اعلام شده است که طبق محاسبات مقدماتی، ارمنستان تا سال ۲۰۰۳ ششصد و بیست میلیون دلار کمک، از جمله یکصد و بیست میلیون دلار برای بودجه دولتی دریافت خواهد کرد.

شبکه سراسری تلویزیون ارمنستان ۱۰/۰۴/۲۱

مواضع چین و ارمنستان در مورد بسیاری از مسائل بین المللی مطابقت می کند

روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان دیروز هیئت عالی رتبه حزب کمونیست چین را به ریاست لو سیژون به حضور پذیرفت. لو سیژون درودهای دزین دزمین دبیر کل حزب کمونیست چین را به رئیس جمهور ارمنستان منتقل کرد. روبرت کوچاریان سطح کنونی روابط دوجانبه ارمنی - چینی را مهم ارزیابی کرده و در مورد تمایلات توسعه این روابط ابراز رضایت نمود. وی نقش چین را در حفظ ثبات جهانی مهم ارزیابی کرده و اشاره کرده است که ارمنستان و چین در رابطه با بسیاری از مسائل بین المللی موضع واحد دارند. لو سیژون با اشاره کردن به علاقمند چین در خصوص توسعه همکاریهای ارمنستان - چین گفته است که ارمنستان بارها برخورد دوستانه خود را نسبت به چین ثابت کرده است. به گفته وی سفرهای متقابل در سطوح مختلف به استحکام روابط دو کشور کمک می کند. نماینده حزب کمونیست چین از سوی حزب همکاری با احزاب ارمنستان بر اساس اصول مساوی ابراز آمادگی کرده است. رئیس جمهور "معجزه اقتصاد چین" را برای ارمنستان جذاب محسوب کرده است. طرفین با مهم ارزیابی کردن تعمیق روابط اقتصادی دوجانبه به علاقمندی یکی از شرکتهای بزرگ چین نسبت به "نائیریت" اشاره کرده اند و به اطلاع رسانده اند که در آینده نزدیک قرارداد مربوطه به امضا خواهد رسید.

سرویس خبری ریاست جمهوری ارمنستان،
هایستاتی هانراپوتیون ۱۰/۰۴/۲۱

دیدار آرکادی غوکاسیان با روسای مشترک گروه مینسک

ویاچسلاو تروبنیکوف معاون اول وزیر امور خارجه روسیه بهمراه نیکولای گریبکوف، کری کاوانو و فیلیپ د سورمن روسای مشترک گروه مینسک، در چارچوب سفر منطقه ای دهم ژوئیه وارد استپاناکرت شده اند. همان روز آرکادی غوکاسیان

توصیف هویج کلمه ۲۸۷ کلمه وجود داشت، ولی این تعداد در حال حاضر به ۲۱ کلمه کاهش یافته است. برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد خواستار آن شده است تا برای حفظ زبانها و فرهنگها تلاش بیشتری بشود.

در این سایت می توانید به تصویر پرچم کلیه کشورهای جهان و اطلاعات جامعی در مورد آنها دست یابید.

آزمون تافل

<http://www.toefl.org>

اطلاعات سودمند در مورد آزمون تافل، محتوای آزمون، چگونگی برگزاری آزمون و برخی نمونه پرسشها دست یابید.

رئیس جمهور قره باغ آنان را بحضور پذیرفته است. گزارش دریافتی از خدمات مطبوعاتی ریاست جمهوری قره باغ حاکمیت، آرکادی غوکاسیان در این دیدار خاطر نشان کرده است که علیرغم اینکه اخیراً دینامیک روند حل مناقشه تا حدودی تغییر کرده است، ولی طرف قره باغی مطمئن است که مذاکرات ادامه خواهند یافت. رئیس جمهور قره باغ مجدداً تأکید کرده است که استیانتا کرت آماده فعالیت سازنده می باشد. آرکادی غوکاسیان در خصوص چشم انداز حل مناقشه گفته است اصولی که باید در اساس حل مناقشه قرار بگیرند، باید از وضعیت موجود نشئت بگیرند.

میهمانان بنوبه خود تأکید کرده اند که هنگام تدوین فرمول مناسب برای حل مناقشه نمی توان واقعات ایجاد شده را نادیده گرفت. ویچسلاو تروبنیکوف با مهم خواندن موضع و دیدگاههای طرف قره باغی افزوده است که هرگونه راهکار حل مناقشه باید برای تمامی طرفین، ولی در وهله اول برای مردم قره باغ، قابل قبول باشد. به گفته تروبنیکوف: "ما نمی خواهیم که مردم ساکن در اینجا فکر کنند که میانجیگران سعی می کنند تصمیماتی را تحمیل نمایند."

روسای مشترک گروه مینسک با اشاره به بیانات اخیر طرف آذربایجانی پیرامون از سرگیری جنگ، از این بابت ابراز نگرانی کرده و خاطر نشان نموده اند که کشورهای عهده دار ریاست مشترک گروه مینسک قویاً مخالف حل مساله قره باغ از طریق توسل بزور می باشند.

یو آر جی ۱۰/۰۴/۲۱

دو قسمت جاده "شمال- جنوب" در ماه سپتامبر آماده خواهد بود

خبرنگار آرمین پرس در مدیریت اجرایی بنیاد سراسری ارمنی "هایاستان" گفته است که دو قسمت جاده "شمال- جنوب" که در قره باغ احداث می شود: داشبولاغ- کیچان (۲۰ کیلومتر) و کارمیر شوکا- دراختیک (۱۰ کیلومتر) در ماه سپتامبر سال جاری برای بهره برداری آماده خواهند بود.

جاده "شمال- جنوب" به طول ۱۷۰ کیلومتر ارتباط مناطق قره باغ با ارمنستان و کشورهای دیگر را تأمین خواهد کرد. معلوم است که این جاده به منابع عطایا که در نتیجه ماراتن های تلفنی سالهای ۱۹۹۹ و ۲۰۰۰ در لوس آنجلس جمع شده بودند، احداث می شود. در ماه نوامبر سال جاری ماراتن تلفنی جدید برگزار خواهد شد و بخشی از عطایای جمع شده برای احداث قسمتهای باقی مانده جاده "شمال- جنوب" اختصاص داده خواهد شد.

گولوس آرمینی ۱۰/۰۴/۲۱

گوناگون

پرچم

<http://www.flagwire.com>

در جهان اخبار زیادی در مورد پرچم ها وجود دارد، اما اگر به این سایت مراجعه کنید، متوجه می شوید دنیای پرچمها نیز تحولات خاص خود را دارد.

زبانزدهای ارمنی - فارسی -

انگلیسی

Հայերեն-Պարսկերեն-Անգլերեն
առածանի
Armenian-Persian-English Proverbs

گردآوری و پژوهش: تامار پانوسیان

Աշխատ. Թամար Փանոսյանը
By Tamar Panosian

76- Առանց փուլչի վարդի չը կայ:

پهلوی هر گل نهاده است خاری (فرخی)

You have to take the good with the bad.

77- Տան տերտերին «օրհնես տեր» չը կայ:

کوزه گر از کوزه شکسته آب می خورد.

The shoemaker's wife goes the worst shod.

78- Քաջալը որ դեղ անող լինի, իրա գլխին կանի:

کل اگر طیب بودی بهر خود دوا نمودی

Physician, heal thyself.

79- Ունեցողի համար անէն օր Ձատիկ է:

پول حلال مشکلات است.

Money makes the mare go.
Mony is a sword that can cut even the gordian knot.

80- Ծառի որդը իրենից է:
Փայտի ցեղը իրենց կը լինի:

کرم درخت از خود درخت است.

We are shot with our own arrow.

۲۱ مکان زیست انسان در دوران پارینه سنگی و نوسنگی کشف شد
به تازگی در جریان انجام برنامه بررسی و شناسایی محوطه های پارینه سنگی در استان لرستان که برای نخستین بار پس از انقلاب اسلامی صورت می گیرد ۲۱ مکان زیست انسان در ادوار گذشته کشف شد. تا پیش از این و در استان لرستان فقط پنج غار یا پناهگاه صخره ای توسط محققان خارجی از جمله هنری فیلد (۱۹۵۰م)، فرانک هول و کنت فلنری (۱۹۳۶ و ۱۹۶۵م)، مک برنی (۱۹۶۹م) و جان اسپت (۱۹۷۷م) و شناسایی و مورد بررسی و گمانه زنی قرار گرفته بودند.

گروه دیرین انسان شناسی پژوهشکده باستان شناسی سازمان میراث فرهنگی کشور در جریان مطالعات اخیر خود، موفق به کشف یک مکان زیست متعلق به دوره پارینه سنگی میانی شد. این مکان که از قدمتی حدود ۲۵۰ هزار تا ۴۰ هزار سال برخوردار است، مربوط به زیست انسانهای نئاندرتال بوده و در دره گچی واقع در جنوب غربی دره خرم آباد واقع است.

به گفته دکتر مازیار اشرفیان سرپرست گروه، کشف یک مکان بسیار وسیع مرکب از چندین پناهگاه صخره ای مرتبط که حاوی دست افزارهای سنگی بسیار شاخص و زیبایی از دوره نوسنگی (۱۰۰۰۰ تا ۷۰۰۰ سال قبل) است از دیگر یافته های این فصل عنوان شده است.

زبان ها هم در معرض انقراض قرار دارند برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد در گزارشی اعلام کرد که تا کنون ۲۳۴ زبان مختلف در اثر روند همانند سازی فرهنگهای جهان از بین رفته اند. به گزارش کیودو از نایروبی، برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد در گزارش خود که به هیاتهای حاضر در بیست و یکمین نشست این برنامه در نایروبی ارائه شد، افزود: ممکن است، شمار زبانهایی که در معرض انقراض و نابودی قرار دارند به حدود ۲۵۰۰ زبان برسد.

برنامه محیط زیست در ادامه اضافه کرده است: در صورتی که روند جهانی شدن ادامه یابد، در قرن آینده ۹۰٪ زبانهای جهان به طور کامل و یا تا حد زیاد منقرض خواهند شد.

از مجموع ۵ تا ۷ هزار زبانی که در حال حاضر در جهان تکلم می شوند، حدود یک هزار زبان فقط در نزد افراد مسن آشنا هستند و بیش از ۲۵۰۰ زبان در معرض انقراض قرار دارند.

به گفته برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد نابودی محیط زیست بر ارتباط زبانها و دنیای طبیعی تأثیر منفی دارد. بطور مثال در سال ۱۹۰۳ برای

زبان ها و لهجه های ایرانی

دکتر ادیک باغداساریان (ا. گرمایک)

لغت های فارسی که امروزه ایرانیان بکار می برند در چند هزار سال پیش نیز توسط نیاکان ایرانیان مورد استفاده قرار می گرفت. زبان در طول زمان دچار دگرگونی های بسیار می شود اما نه آنچنان که ریشه دیرین آن شناخته نشود. خوشبختانه از زبان های پیشین ایران نمونه هایی برجا مانده است که به درستی نشان می دهد که رشته پیوند واژه های فارسی با واژه های زبان های روزگاران گذشته از هم نگسسته و خویشاوندی آنها به همدیگر پیدا و آشکار است.

زبان مهمترین وسیله ارتباط آدمیان است. تا زمانی که زبانی این نقش مهم را ایفا می کند و وسیله ارتباط افراد یک جامعه باشد آن را زبان زنده می گویند. زبان هایی که به سببی در یکی از دوره های تاریخی فاقد این ویژگی و نقش شوند، به آنها مرده یا باستانی نام می دهند.

بدین سان زبان های ایرانی را می توان به دو گروه تقسیم نمود: زبان های باستانی (مرده) ایرانی و زبان های کنونی (زنده ایرانی).

الف: زبان های باستانی ایرانی

۱- زبان اوستائی: این زبان، زبانی است که اوستا به آن نوشته شده است.

اوستا مجموعه کتاب هایی است که حاوی سرودها و قوانین مذهبی اقوام باستانی ایرانی زبان می باشد. این زبان یکدست و یکنواختی نیست زیرا اوستا کتابی است که بخش های مختلف آن در سرزمین ها و زمان های مختلف تدوین و تحریر شده اند. قدیمی ترین بخش های آن در هزاره دوم قبل از میلاد تدوین شده و از دیر باز از نسلی به نسل دیگر سینه به سینه منتقل می شده است. اوستا در زمان ساسانیان کتاب مقدس کیش رسمی ایران باستان یا آئین زرتشت بود و پس از لشکر کشی تازیان و مسلمان شدن ایرانیان بخش اعظم آن از میان رفت. تنها بخش ناچیزی از اوستای باستانی باقی است و آن هم به صورت نسخی است که در قرن های اخیر نوشته شده است (قدیمی ترین نسخه موجود به قرن های سیزدهم و چهاردهم میلادی مربوط است). بطور کلی زبان اوستائی یکی از چشمه های زبان فارسی است و یکی از کهنترین زبان های گیتی بشمار می رود و قدمت آن را باید برابر سانسکریت و زبان ودا (veda) نامه آسمانی هندوان داشت. نمونه این زبان را در پنج سرود در دست داریم (اهنود، اشتود، سپنتمد، هوخشتر و هیشتوایشتم). گات ها بخشی از اوستا بوده و از گفتارهای خود زرتشت می باشد.

۲- زبان پارسی باستان: زبان ایرانیان در نیمه اول هزاره اول قبل از میلاد در بخش جنوب غربی فلات ایران می باشد. زبان پارسی باستانی از روی کتیبه های میخی که از پادشاهان دودمان پارسی هخامنشی (قرن ششم تا چهار قبل از میلاد) باقی است شناخته شده است. در این نوشته ها حدود شصده واژه (غیر مکرر) بکار رفته است. این سنگ نبشته ها در سرزمین هایی چون مرغاب، تخت جمشید و نقش رستم (در فارس)، شوش (در عیلام)، و بغستان (=بیستون) و همدان و الوند (در ماد)، وان (در ارمنستان) و سوئز (در مصر) پیدا شده اند.

۳- زبان ساکنی (اسکیتی): زبان قبایل ساکنی و سرمتی است که از قرن هشتم و هفتم قبل از میلاد تا قرن های چهارم و پنجم بعد از میلاد در کرانه های شمالی دریای سیاه ساکن بوده اند. از این زبان آثار اصیلی باقی نمانده است. غیر از چند کلمه که در آثار مؤلفان یونانی دیده می شود.

۴- زبان مادی: ماد نام قومی است آریایی ایرانی ساکن شمال و مغرب ایران، نام این قوم از ۸۳۵ قبل از میلاد در کتیبه های آشوری دیده می شود. از این زبان تنها چند کلمه در تألیفات هرودوت مورخ نامدار یونان باستان و برخی دیگر متون یونانی باقی مانده است. قوم ماد در پایان قرن هشتم قبل از میلاد نخستین دولت ایران را تشکیل داد و پایتخت آن هگمتانه (همدان) بود.

۵- زبان پارسی میانه: میان زبان پارسی میانه که معمولاً "آن را پهلوی می گویند، و پارسی نو که زبان رایج امروزی است یا فارسی، زبان دیگری وجود ندارد. پهلوی زبان سرزمین پارت است که در سنگ نبشته های هخامنشی پرتوهه (parthava) خوانده شده و آن نام خراستان کنونی است. پس از بر سپیده شدن شاهنشاهی هخامنشی و سپری شدن سلطه خاندان سلوکی، خاندان پادشاهی اشکانیان یکی از اقوام پارسی حاکم گردید و زبان پهلوی زبان رسمی ایران شد. همان گونه که پارسی باستان و پارسی نو (فارسی) به سرزمین پارس منتسب گردیده زبان پهلوی هم به مرز و بوم پارت (خراسان) نسبت داده می شود. کلمه پهلوی به

زبان دوره اشکانی و زبان دوره ساسانی اطلاق می گردد. به این علت آن را پارسی میانه می نامند که زبانی است میان زبان پارسی روزگار هخامنشی و زبانی که پس از اسلام در ایران رواج یافت. دوره رسمی پهلوی نهصد سال است. یعنی از سال ۲۵۰ پیش از میلادی (با سرکار آمدن آرشاک اول سرسلسله اشکانیان) تا سال ۶۵۱ پس از میلاد که سال کشته شدن یزدگرد سوم آخرین پادشاه دودمان ساسانی و فروپاشی پادشاهی او است. گر چه باید چند صد سال دیگر نیز به این نهصد سال افزود زیرا در سده های سوم و چهارم هجری نیز چند کتاب بسیار گرانبها به زبان پهلوی نوشته شده و امروز از اسناد پرمایه این زبان بشمار می روند.

در سراسر نوشته های پهلوی هزاران کلمه سامی از لهجه آرامی بکار رفته است. به اینگونه کلمات که فقط در کتابت می آمد و به زبان رانده نمی شد "هزوارش" نام داده اند. عبارت دیگر هزوارش ایدئوگرام یا علامت و نشانه ای بود به شکل یک کلمه آرامی که بجای آن در خواندن یک کلمه ایرانی می نشانندند. خود کلمه هزوارش از مصدر اوزورتن (uzvartan) به معنی بیان کردن، تفسیر نمودن و شرح داده است.

در مورد زنده و پازند باید گفت که زنده در اوستا به معنی شرح و تفسیر است. زنده اوستا یعنی متن اوستا با تفسیر پهلوی آن. بنابراین زنده زبان یا لهجه نیست. پازند از ترکیب پازند تشکیل شده است و آن پس از اسلام در ایران بوجود آمده و عبارت است از پهلوی ساده تر شده بدون لغات هزوارشی یعنی بجای آن ایدئوگرام های آرامی، خود کلمات ایرانی معادل را نگاشته اند. پازند معمولاً بخط ساده اوستایی که "دین دبیری" می خوانند نوشته می شود نه با خط دشوار پهلوی و گاهی نیز به خط فارسی نوشته می شود. بسیاری از نامه های پهلوی موجود نسخه ای از پازند آنها نیز در دست است.

۶- زبان سغدی: زبان سغدی یا ساکنان باستانی دره زرافشان و نواحی مجاور آن بود. مهمترین آثار زبان سغدی را مربوط به ربع اول قرن هشتم بعد از میلاد است در ویرانه های کافی برکوه مغ در مسیر علیای رود زرافشان و مشرق پنجی کنت (ناحیه رحمت آباد جمهوری تاجیکستان) کشف شده است. بسیاری از آثار مهم این زبان از ترکستان چین نیز بدست آمده است. زیرا در هزاره اول بعد از میلاد سغدی در آنجا و بر سراسر جاده بزرگ ابریشم جماعت های بازرگانی تأسیس کرده بودند.

۷- زبان خوارزمی: زبان ساکنان باستانی واحه ها مسیر سفلی آمودریا بوده است. مدارکی که احتمالاً مربوط به نخستین قرن های بعد از میلاد بوده و توسط باستان شناسان شوروی حین کاوش در خوارزم قدیم کشف شده هنوز منتشر نشده است. اطلاعات دانشمندان در باره زبان خوارزمی بیشتر مبتنی بر لغات و جملات خوارزمی است که از تألیفات عربی بسیار متأخرتر استخراج شده اند (قرن های سیزدهم و چهاردهم میلادی).

۸- زبان ختنی: زبان یک گروه اسناد مدهبی (بودائی) و غیرمذهبی که به الفبای برهمایی نوشته شده و در اوایل قرن بیستم در واحه ها ترکستان شرقی (سین کیانگ، یکی از ایالات چین) بویژه در ختن یافت شده چنین نامیده می شود. این اسناد به طور کلی مربوط به آخرین سده های هزاره اول بعد از میلاد است. در این نوشته ها که از این ناحیه به هندوستان و اروپا رسید، زبان ختنی "هوتی" و مملکت ختن "هوتند" خوانده شده است.

زبان مردم ختن در این ایام یکی از زبان های ترکی است اما دانشمندان معتقدند که اصل ساکنان این مرز و بوم ترک یا تبتی نیست بلکه ایرانی و از نژادی است که آن را در اصطلاح طبقه بندی انسان شناسی "مردم کوهستان آلپ" می نامند و خالص ترین افراد این نژاد در میان اقوامی مانند "وخی" یا "وخان" دیده می شود، که حتی امروزه هم به یکی از لهجه های ایرانی سخن می گویند و به زبان از میان رفته ختن شباهت دارد.

۹- زبان باختری (باکتریا، بلخ): زبان مردم باستانی بلخ می باشد که شهرستانی بود تاریخی در مسیر علیای آمودریا میان قلعه حصار در شمال و هندوکش در جنوب. نخستین و تنها متون مربوط به زبان بلخ در پایان دهه ششم قرن بیستم در افغانستان شمالی یافت شده است. این متون عبارتند از چند کتیبه یا تکه پاره هایی از کتیبه که به نوعی الفبای یونانی نوشته شده و مربوط به آغاز تاریخ مسیحی می باشد.

۱۰- زبان تخاری: تخارستان اسم ناحیه ای است بین بلخ و بدخشان. این زبان را زبان شناسان یک زبان هند و اروپایی می دانند و شامل دو لهجه A و B است. مقدسی می گوید که زبان تخارستان به زبان بلخی نزدیک است. استاد نوییت نیز معتقد است که زبانی ایرانی بنام تخاری در تخارستان متداول بوده است.

زبان ها و لهجه های ایرانی

۲۲- زازا (zaza) نوعی مخصوص از کردی شامل لهجه های سیورک (siwerek)، بجنق (bijagh)، چبخچور (chabakhchur)، کنی (kighi)، کور (kor)، چرمق (chermuq)، پالو (palu).

۲۳- کردی در کردستان ایران، عراق و ترکیه که دارای لهجه های فرعی بسیار است.

۲۴- گورانی شامل لهجه های کندوله، پاره، اورامان، ریجاب، باجلان و تله هدشک.

۲۵- آذری لهجه قدیم آذربایجان.

۲۶- تاتی در شبه جزیره آب شیرین (در ساحل غربی دریای خزر جزو حکومت باکو).

۲۷- استی در ناحیه ای از قفقاز.

۲۸- تالشی در تالش (غرب دریای خزر).

۲۹- گیلکی در گیلان.

۳۰- مازندرانی در مازندران. لهجه قدیمی مردم این سرزمین را طبری می گویند.

۳۱- سمنانی در سمنان.

۳۲- سرخه ای در سرخه (نزدیک سمنان).

۳۳- لاسگردی در لاسگرد (نزدیک سمنان).

۳۴- سیگسری در سنگسر (شمال سمنان).

۳۵- شه میرزادی، در شه میرزاد (شمال سنگسر).

۳۶- ولاترو (velatru) در شرق گچسر و غرب دربندری.

۳۷- نطنزی در نطنز (کاشان).

۳۸- کاشانی در کاشان.

۳۹- فریزندی در فریزند (در نزدیکی نطنز).

۴۰- یرنی (yarani) در یرن (نزدیک فریزند).

۴۱- جوشقانی در جوشقان (حومه کاشان).

۴۲- میمه ای در میمه (حومه کاشان).

۴۳- زفری (zafrei) به نطنزی نزدیک است.

۴۴- ونیشونی و وانیشانی با محلاتی و خوانساری نزدیک است.

۴۵- خوانساری در خوانسار.

۴۶- محلاتی در محلات.

۴۷- وفسی (vafsi) در وفس (در نزدیکی همدان و ساوه و اراک).

۴۸- آشتیانی در آشتیان.

۴۹- تفرشی در تفرش.

۵۰- گزی در گز (نزدیک اصفهان).

۵۱- سدهی در سده (نزدیک اصفهان).

۵۲- سویی در سو (اصفهان).

۵۳- قهرودی در قهرود (نزدیک سو).

۵۴- نائینی در نائین.

۵۵- خوری، در ناحیه بیابانک.

۵۶- یزدی (گبری gabri) لهجه زرتشتیان یزد و چند ده مجاور آن.

با توجه به وسعت زیاد زبان ها و لهجه های ایرانی باید دید منبای وحدت این زبان ها و لهجه ها مثلا "زبان آسی در قفقاز و افغانی در افغانستان، در چیست؟

پاسخ این پرسش را باید در خود زبان ها و ساختمان دستوری و ذخیره اصلی لغوی آنها جستجو کرد. اگر ترکیب ذخیره اصلی لغوی زبان های ایرانی را که اکنون در سرزمین های دور از یکدیگر تکلم می شوند و یا هزاران سال پیشتر وجود داشته اند با یکدیگر مقایسه کنیم مشابهت عجیبی در میان آنها مشاهده خواهیم کرد. البته همه این لهجه ها را نمی توان در یک سطح ارزیابی نمود زیرا برخی از آنان فراتر از لهجه و به مثابه نیمه زبان بشمار می روند (مانند کردی).

زبان های ایرانی که طیف بسیار گسترده ای چه از نظر ابعاد زمانی و چه از حیث منطقه جغرافیایی (از ترکستان چین یا سین کیانگ تا اوستیا و کردستان عراق و ترکیه و کردان سوریه و لبنان) تشکیل می دهند از اصیل ترین و مهم ترین زبان های تاریخ محسوب می شوند. زبان فارسی قرن ها زبان علم و ادب و مظهر درخشش فرهنگ ایرانی در اقصی نقاط بوده و امروزه دانشمندان و زبان‌شناسان بسیاری از ملت های مختلف در باره آن به پژوهش و تحقیق می پردازند.

منابع:

۱- مقدمه فقه الله ایرانی، نوشته ای. م. آرانسکی. ترجمه کریم کشاورز، تهران: انتشارات پیام، ۱۳۵۸.

۲- سبک شناسی یا تاریخ تطور نثر پارسی. تصنیف محمد تقی بهار (ملک الشرا). جلد اول، چاپ چهارم، تهران: ۱۳۵۵.

۳- بهران قاطع، جلد اول، چاپ سوم، تهران: ۱۳۵۷.

۱۱- زبان ارانی یا آلانی: زبان ارانی زبانی که یکی از قبایل ساکن دشت های جنوب روسیه و قفقاز سده های میانه بوده است. برخی جملات و کلمات ارانی در تألیفات مؤلفان سده های میانه محفوظ مانده است.

ب: زبان های کنونی ایرانی

زبان های کنونی ایران عبارتند از زبان های فارسی، تاجیکی و افغانی و آسی (یا آستی).

۱- پارسی یا دری: زبان شناسان پارسی را به سه زبان متعلق به سه دوره

اطلاق کرده اند: زبان پارسی باستان یا فرس قدیم و یا فارسی هخامنشی که زبان عهد هخامنشیان بود. پارسی میانه یا پهلوی که شامل دو زبان پارسی (پهلوی شمالی)

و پهلوی ساسانی (پهلوی جنوبی) است. پارسی نو که بزبان فارسی پس از اسلام اطلاق می شود. هر گاه پارسی (یا فارسی) بطور مطلق گویند مراد پارسی نو است.

پارسی نو زبان شهرهای شرقی و تاجیکان ناحیه ایران خاوری، افغانستان پامیر و ترکستان است. این زبان با زبان پارسی باستان مطابق است. زبان عربی در لغات

پارسی نو تصرف کرده است لیکن ویژگی های این زبان از نظر شکل کلمات به آسانی قابل تشخیص است. عقیده شایع این است که پس از حمله تازیان به ایران

زبان پهلوی تغییراتی پیدا کرد و بتدریج به زبان کنونی منقلب گردید. اما اخیراً عقیده ای دیگر ظهور کرده و بر آنست که زبان پارسی در دوره های پیش از اسلام

نیز به موازات پهلوی وجود داشته است.

۲- زبان افغانی: در سرزمین افغانستان و ایالات شمال غربی پاکستان به زبان افغانی (پشتو) سخن می گویند و در حدود سال ۱۹۳۰ زبان دولتی این کشور

شده است. در واقع آن را باید یکی از لهجه های ایرانی دانست.

۳- تاجیکی: تاجیکی کنونی زبان اکثر جمهوری تاجیکستان و زبان دولتی این جمهوری است. در جمهوری های دیگر آسیای میانه (بویژه در ازبکستان) و در

افغانستان نیز عده کثیری به این زبان سخن می گویند. این زبان نیز در واقع یکی از لهجه های ایرانی است.

۴- زبان آسی (آستی): زبان مردم جمهوری خودمختار استی شمالی (در روسیه کنونی) و ناحیه خود مختار استی جنوبی (در گرجستان) است. این زبان را نیز باید یکی از لهجه های ایرانی دانست.

لهجه های ایرانی

غیر از زبان ایرانی که به آنها اشاره شد، گروهی نیمه زبان و لهجه نیز وجود دارند. اکثر لهجه های ایرانی تا کنون در قلمرو خود باقی مانده اند و به آنها سخن می رانند. لهجه های ایرانی که مورد تحقیق دانشمندان ایرانی و اروپایی قرار

گرفته اند بشرح زیر می باشند:

۱- یغناپی (Yaghnabi) یا یغنوبی (yaghnobi) که در دره یغناپ بین سلسله های جبال زرافشان و حصار تکلم می شود.

۲- سجنی (sujni) در پامیر.

۳- وخی (waxhi) در وخان (پامیر) و آن را غلچه ای نیز می نامند.

۴- منجی (munji) یا منجانی (munjani) در منجاه (پامیر).

۵- لهجه یودغا (yudgha) یا یدغه (yidghah) (پامیر).

۶- اشکشمی یا اشکاشمی (ishkashmi) در اشکاشم (پامیر).

۷- سنگلیچی (sanglich) در سنگلیچ (پامیر).

۸- یازغلامی (Yazghulami) در یازغلام (پامیر).

۹- زبایکی (zebaki) در زبک (پامیر).

۱۰- سربیکلی (sarikoli) در سربیکل (پامیر).

۱۱- شغنی (shughni) یا شغنی (shighni) در شغنان (پامیر).

۱۲- ارموری (ormuri) در وزیرستان (افغانستان).

۱۳- پشتو (pashto) یا پختو. شامل لهجه های فرعی بسیار مانند ونسی (wanetsi).

۱۴- پراچی (parachi) در هندوکش.

۱۵- بلوچی (balochi) در بلوچستان ایران و پاکستان.

۱۶- سیوندی (siwandi) در سیوند (فارس).

۱۷- فارسی (farsi) در فارس شامل لهجه های سمغون (samghun)، پاپون (papun)، ماسرم (masarm)، بورینگون (buringun) و امامزاده اسماعیل.

۱۸- کومزاری (kumzari) در عمان.

۱۹- شوشتاری (shushtari) در شوستر (خوزستان).

۲۰- دزفولی در دزفول (خوزستان).

۲۱- لری در لرستان که شامل لهجه های فرعی بسیار است.